

KARANTÆNERUM

- vigtigt for at holde en region fri for PRRS

Bjørn Lorenzen og Hanne Bak, Landbrug & Fødevarer, Sektor for Gris, januar 2025

Resume

Karantænerum er en både billig og særdeles effektiv måde at undgå, at en region, som er blevet PRRS-negativ, igen bliver PRRS-positiv på grund af indkøb af avlsdyr. For at mindske omkostningerne til tomme pladser i polteafdelingen kan man med fordel dele sin karantæne op i to stalde og indsætte polte hver 4. eller 5. uge i skiftevis den ene og den anden stald. Det betyder samtidig, at det er nemmere at fodre poltene korrekt i hele karantæneperioden.

Karantæne til PRRS-vaccination er også vigtig for de besætninger, der endnu har positiv PRRS-sundhedsstatus.

Karantænerum giver sikkerhed

Alle sobesætninger har behov for nye gener. Der er to måder at få nye gener på:

1. Hjemmeavl
2. Indkøb af polte.

Ved hjemmeavl indkøbes der ikke avlsdyr. Besætningen fornyes ved indkøb af renracet sæd.

Hvis man derimod indkøber sine polte, så kan man enten sætte de indkøbte polte direkte ind i besætningen eller tage dem ind via en godkendt karantæne.

En karantæne giver en meget stor beskyttelse mod at indkøbe smitte i modsætning til at tage poltene direkte ind i sobesætningen, fordi en helt nysmittet avls- eller opformeringsbesætning ikke vil være registreret ved kontrollen endnu, selvom alle besætninger med Rød SPF-status sundhedskontrolleres og blodprøves hver måned. Den helt store styrke ved den månedlige kontrol i avls- og opformeringer opstår i kombination med brugen af karantænerum hos køberne.

Et omfattende og nøje afstemt kontrolsystem gør, at det i praksis har vist sig nær umuligt for nysmitte at trænge igennem den barriere som karantænerum udgør. Derfor indgår brug af karantænerum også som et vigtigt element, når en region er næsten eller helt fri for PRRS. Karantænerummet sikrer, at regionen ikke får introduceret PRRS via indkøb af nysmittede polte, hvor smitten endnu ikke er opdaget i den røde besætning. Opdages smitten, mens poltene går i karantænerummet, kan de smittede polte udsættes, og soholdet beholder

sin negative PRRS-sundhedsstatus og kan derfor heller ikke bringe smitten videre til hverken naboer via luften eller sine egne aftagere.

8 eller 10 ugers leveringsinterval

Generelt anbefales det at lave en aftale om levering af polte hver 8. eller 10. uge.

Hvis ens besætning er positiv for Mycoplasma, så bør man have et leveringsinterval på 8 uger. Hvis ens besætning derimod er fri for Mycoplasma, så bør man have et leveringsinterval på 10 uger.

Forskellen på de 8 og 10 uger skyldes, at det tager længere tid for dyrene at danne antistoffer mod Mycoplasma end mod de andre sygdomme og derfor kræves mere tid til frigivelse for, at man kan være helt sikker på, at poltene ikke er smittet med Mycoplasma.

Specielt hvis køberbesætningen er PRRS-deklareret

Hvis køberen er PRRS-deklareret uden SPF-status, vil SPF-Sund frigive poltene på samme måde, som hvis køberen er SPF-besætning. Men der er en lille krølle:

- Hvis sælger er fri for Mycoplasma, så vil dyrene blive frigivet, som om køberen også er fri for Mycoplasma. Den PRRS-deklarerede køberbesætning har ganske vist ikke en kendt Mycoplasma-status, men den har købt en specificeret vare (Mycoplasma-frie polte), og derfor frigives poltene, som om køberen er fri for Mycoplasma. Her skal man altså også have et leveringsinterval på mindst 10 uger.
- Hvis den PRRS-deklarerede besætning derimod har valgt at købe fra en Mycoplasma-positiv polteleverandør, så afventer SPF-Sund ikke Mycoplasma-prøver før frigivelse, og man kan med fordel aftale et leveringsinterval på 8 uger.

Tabel 1: Leveringsinterval afhængig af Mycoplasma-status

Købers sundhedsstatus	Anbefalet leveringsinterval
SPF Myc-negativ	10 uger
SPF Myc-positiv	8 uger
PRRS-deklareret	
- Indkøb fra Myc-negativ Rød SPF	10 uger
PRRS-deklareret	8 uger

Dobbeltkarantæne

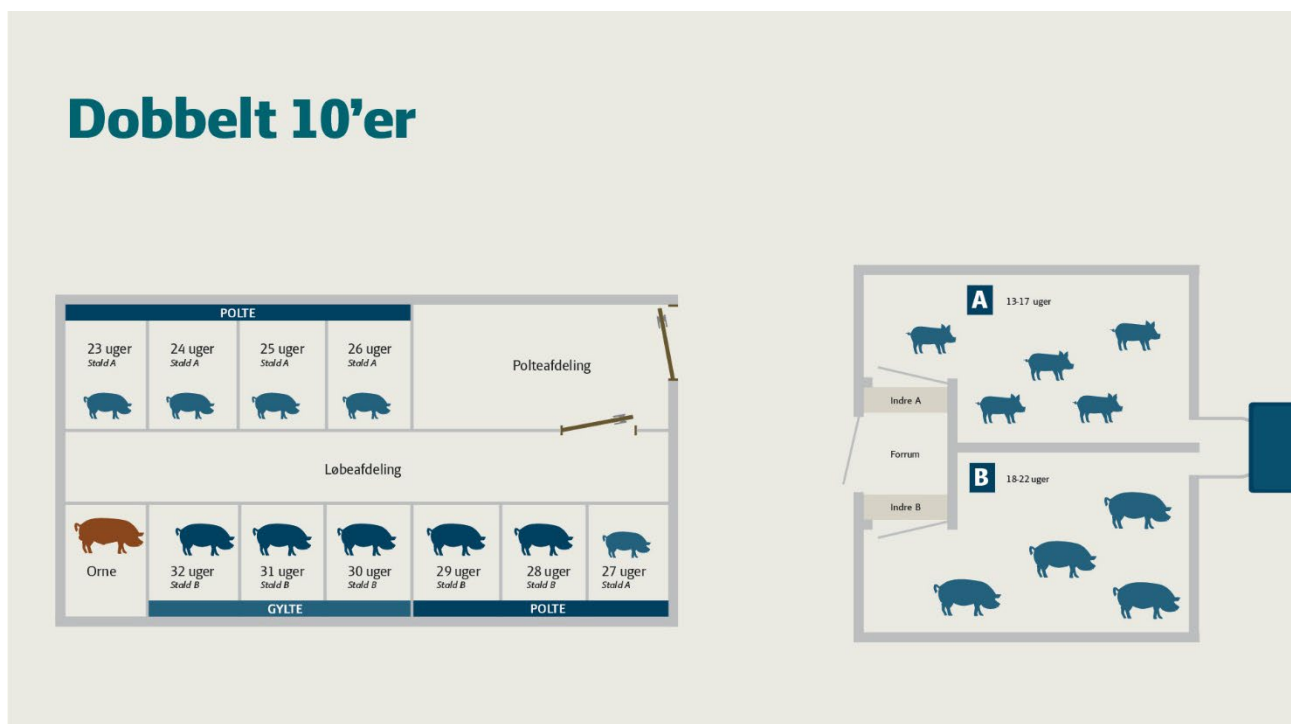
Indkøb af polte hver 8. eller 10. uge medfører en tilsvarende aldersspredning på poltene, og det kan derfor give nogle udfordringer i form af krav til fodring og opstaldning. Problematikken beskrives her med udgangspunkt i 10 ugers leveringsinterval, men vil være tilsvarende for 8 ugers interval.

Det er ikke altid hensigtsmæssigt at anvende samme foderblanding til alle polte med en aldersspredning på 10 uger. Man vil også opleve, at stidnyttelsen bliver kompromitteret i polteafdelingen i soholdet. Dagen før karantænen skal tømmes og poltene flyttes ind i soholdet, skal der være tomme stipladser til 10 ugehold polte.

Ved at anvende en karantæne, hvor poltene ganske vist opholder sig i 10 uger, men som er opdelt i to stalde, hvor der indkøbes til de 2 stalde skiftevis hver 5 uge (se figur 1) nedbringes behovet for stipladser til polte i soholdet. Konceptet kaldes en dobbelt 10'er, og med den vil aldersspredningen blive mindre. Antallet af tomme poltepladser i soholdet vil også blive halveret, da man dagen før poltene kommer ind fra karantænen, nu kun skal have plads til 5 ugehold, hvor man før skulle have plads til 10.

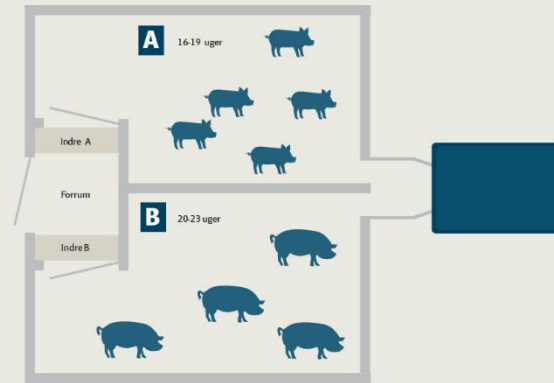
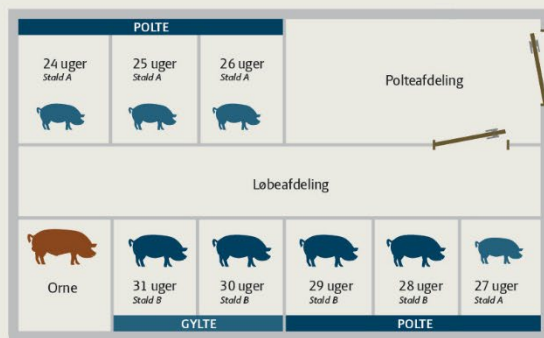
Typisk vil man vælge at overflytte poltene til soholdet, når de ældste er 27 uger gamle af hensyn til brunstsynkronisering og -stimulering, så løbning kan foretages ved 30 uger. Med 27 uger som udgangspunkt er det relativt enkelt at regne tilbage, hvor gamle poltene skal være og hvilken aldersspredning de skal have ved indkøb.

I en dobbelt 10'er skal poltene være 13 – 17 uger gamle ved levering (figur 1), mens de skal være 16 – 19 uger gamle ved levering, når man er Mycoplasma-positiv og anvender en dobbelt 8'er (figur 2).

Figur 1. Skitse af en dobbelt 10'er karantæne. Indkøb hver 5. uge. Poltene opholder sig 10 uger i karantænen – enten i A eller B.

Dobbelt 8'er

Figur 2. Skitse af en dobbelt 8'er karantæne. Indkøb hver 4. uge. Poltene opholder sig 8 uger i karantænen – enten i A eller B.

Ved overflytning til soholdet sættes poltene på 27 uger ind i løbeafdelingen, hvor der er ornekontakt, mens de øvrige 4 ugehold på 23 – 26 uger indsættes i polteafdelingen uden ornekontakt.

Efterhånden som poltene runder 27 uger, flyttes de fra polteafdeling til løbeafdeling, for at de kan få ornekontakt og blive brunststimuleret.

Indkøb til besætning med positiv PRRS-sundhedsstatus – dobbelt eller trippel 12'er

Brug af karantænerum i områder, som endnu ikke er frie for PRRS, er også yderst relevant – ikke kun til sohold med negativ PRRS-sundhedsstatus, men også til sohold med positiv PRRS-sundhedsstatus.

Indkøb af polte til en besætning med positiv PRRS-sundhedsstatus foretages gennem et karantænerum, hvor poltene vaccineres med en MLV-vaccine mod PRRS.

Da vaccinen er levende, kræves det, at poltene står i 12 uger i karantænen og damper af, så de ikke længere udskiller virus, når de overføres til soholdet.

Hvis man kun har én karantænestald, vil 12 ugers karantæne give problemer i forhold til både opstaldning, fodring og stuidnytelse. Derfor bør man som minimum have 2 (figur 3) og gerne 3 (figur 4) separate karantænestalde, som fyldes skiftevis.

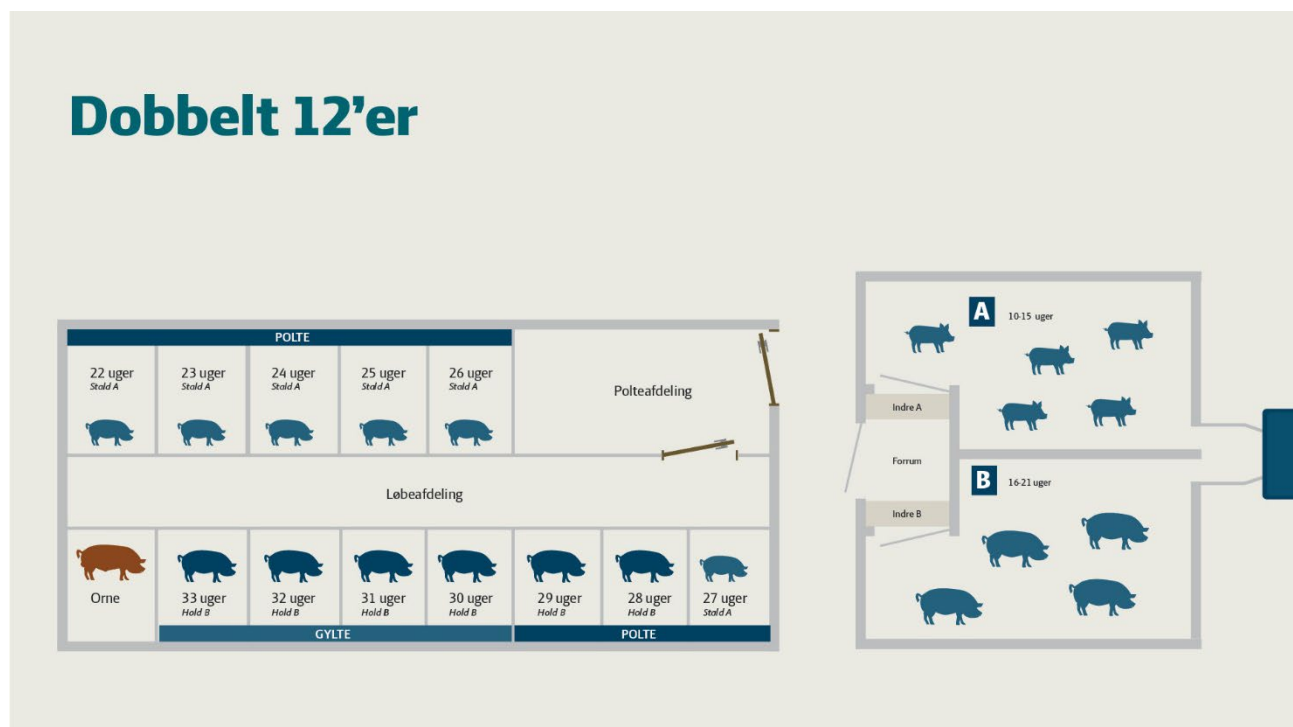
Har man 2 karantænestalde, indkøbes polte hver 6. uge, og har man 3 stalde, indkøbes hver 4. uge.

Med indkøb hver 6 uge skal de yngste polte være 10 uger, mens de ældste skal være 15 uger for at kunne nå at dampe af efter MLV-vaccinationen, inden poltene overflyttes til soholdet.

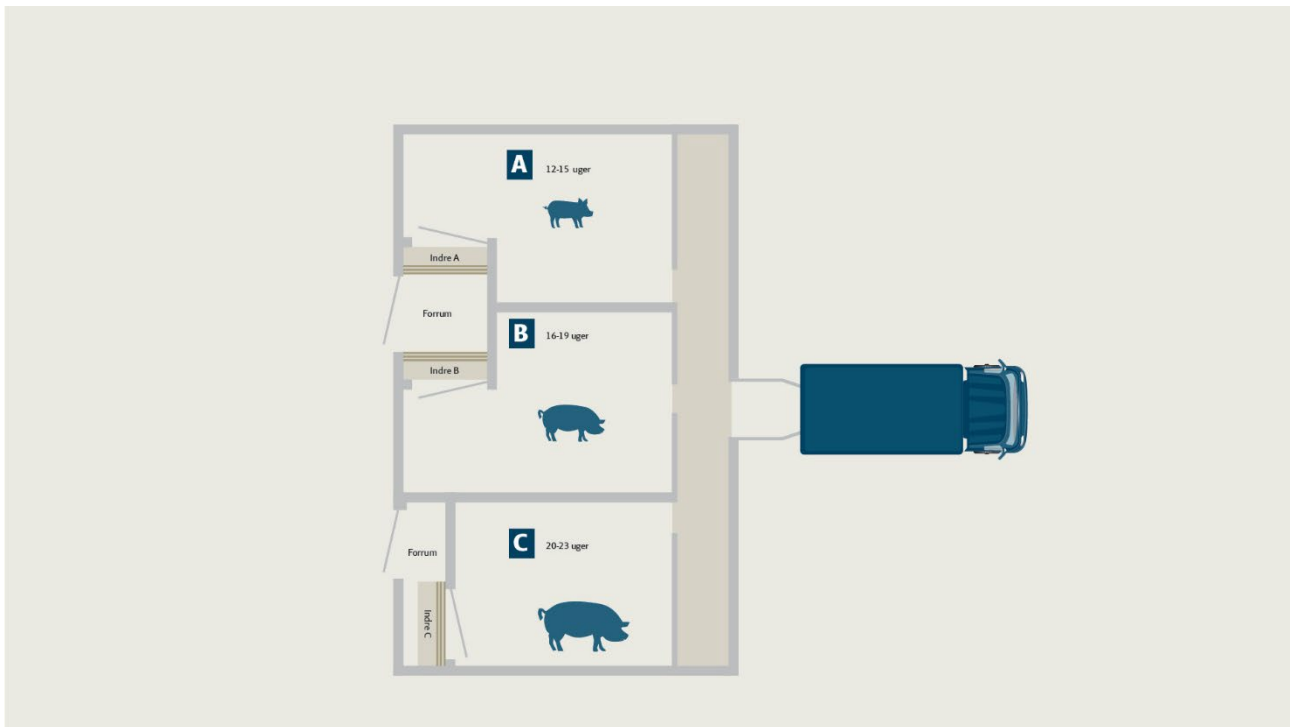
Indsættes poltene derimod i en trippel 12'er, så skal de yngste polte indkøbes ved 12 uger, mens de ældste stadig skal være 15 uger.

Med den mindre aldersspredning vil både fodring og ventilation i karantænen blive nemmere, ligesom stiudnyttelsen i polteafdelingen forbedres betydeligt.

Behovet for tomme stipladser til polte dagen før overflytning til soholdet falder fra 12 til 6 ugehold med en dobbelt 12'er og til kun 4 med en trippel 12'er.

Figur 3. Skitse af en dobbelt 12'er karantæne. Indkøb hver 6. uge. Poltene opholder sig 12 uger i karantænen – enten i A eller B.

Figur 4. Skitse af en trippel 12'er karantæne. Indkøb hver 4. uge. Poltene opholder sig 12 uger i karantænen – enten i A, B eller C.